

ปีที่ 5 ฉบับที่ 19 : 31 พฤษภาคม 2545 <http://epid.moph.go.th/>

วิทยาลัยนวกองระบาดวิทยา

“ศูนย์ความเชี่ยวชาญระดับสากล ในด้านงานระบาดวิทยา ประสานความร่วมมือภายในกับเครือข่าย และนานาชาติเพื่อสร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญา ป้องกันโรค ภัย และส่งเสริมสุขภาพประชาชน”

สารบัญ

- ✦ ก้าวทันโรค 329
แนวโน้มโรคระบาดที่สำคัญ
ในปี 2545
- ✦ ข้อมูลรายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังโรค
ทางระบาดวิทยาเร่งด่วน
สัปดาห์ที่ 21 (19 - 25 พฤษภาคม 2545) 334
- ✦ แผนภูมิโรคไข้เลือดออก 340
- ✦ สรุปข่าวการระบาด 342
(วันที่ 18 - 24 พฤษภาคม 2545)
- ✦ ข่าวประชาสัมพันธ์ 343
- ✦ บันทึกท้ายบท 344

.....

ทุกรายงานมีคุณค่าต่อระบบเฝ้าระวัง
และการควบคุมป้องกันโรค
โปรดช่วยกันตรวจสอบจำนวนและความถูกต้อง
และส่งให้ทันตามกำหนดเวลา

.....

โปรดส่งรายงานให้กองระบาดวิทยา
ภายในเช้าวันอังคาร

สัปดาห์ที่ 21 ระหว่างวันที่ 19 - 25 พฤษภาคม 2545
ส่งรายงานข้อมูลเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตาม
กำหนดเวลา สัปดาห์ที่ 61 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 80.26

ก้าวทันโรค

แนวโน้มโรคระบาดที่สำคัญในปี 2545

โดย : นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ (1-4)

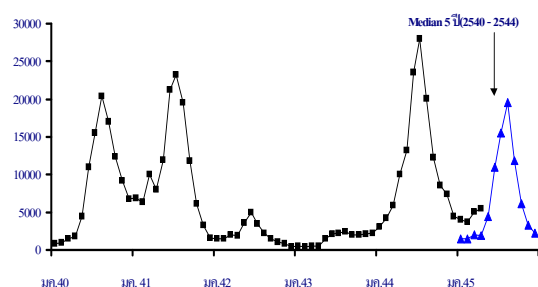
นางสาวสุชาดา จันทสิทธิ์กร (5)

กองระบาดวิทยา

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ความเป็นมา

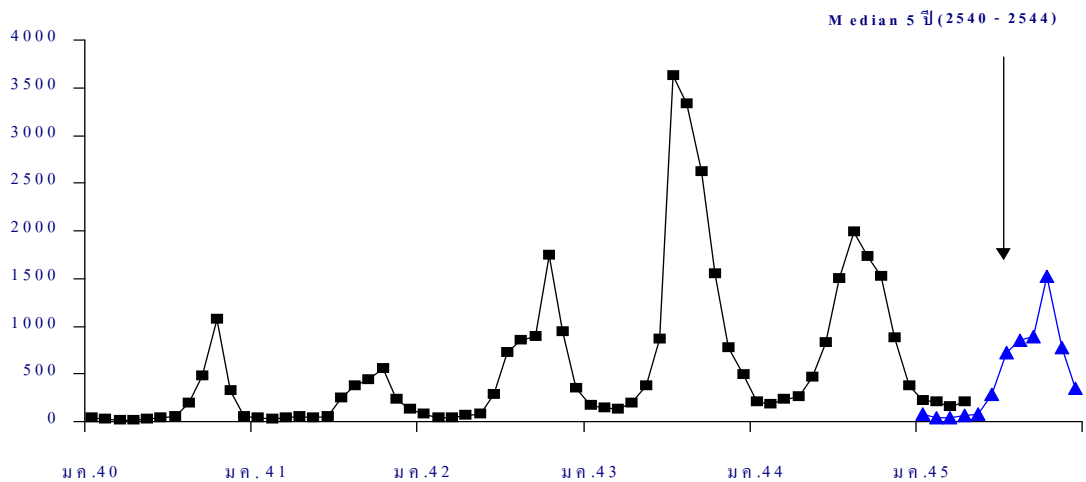
จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวังพบว่า มีโรคที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษรวม 4 โรค ได้แก่ ไข้เลือดออก เลปโตสไปโรซิส หัด และอหิวาตกโรค เนื่องจากกำลังมีการระบาด หรืออาจจะมีการระบาด และเป็นโรคติดต่อที่สำคัญของประเทศที่ก่อให้เกิดการป่วย การตายและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน รวมทั้งการท่องเที่ยวของประเทศไทย ดังนี้

1. ไข้เลือดออก เกิดการระบาดต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยในปีที่ผ่านมา มีผู้ป่วยจากเชื้อเด็งกี ที่ก่อให้เกิดโรคไข้เด็งกี ไข้เลือดออกและไข้เลือดออกช็อก รวมทั้งสิ้น 140,634 ราย ตาย 240 ราย สำหรับสถานการณ์ในช่วง 4 เดือนแรกของปีนี้ มีความรุนแรงใกล้เคียงกับปีที่แล้ว และสูงกว่าค่ามัธยฐานของห้าปีที่ผ่านมา (รูปที่ 1) ซึ่งหากได้ระดมทรัพยากรทั้งบุคลากรและการสนับสนุนอื่นๆ จากทุกหน่วยงานและต่างกระทรวงรวมถึงองค์กรท้องถิ่น เพื่อดำเนินมาตรการป้องกันโรคเชิงรุกให้เข้มข้นกว่าเดิม เชื่อว่าจะสามารถควบคุมไม่ให้เกิดการป่วยถึง 70,000 ราย ในปีนี้ และจะทำให้สามารถลดการป่วยได้ถึงครึ่งหนึ่ง แทนที่จะมีจำนวนผู้ป่วยที่ใกล้เคียงหรือมากกว่า จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคนี้ของปีที่ผ่านมา

รูปที่ 2 จำนวนผู้ป่วยโรค Leptospirosis จำแนกตามรายเดือน ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2545

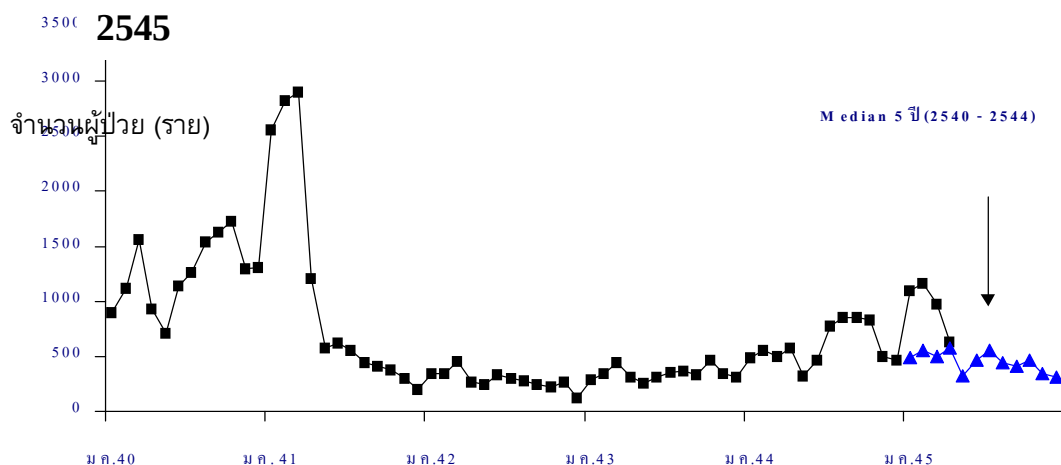
จำนวนผู้ป่วย (ราย)

2. เลปโตสไปโรซิส มักจะมีการระบาดในช่วงฤดูฝนที่ชาวบ้านลงดำนาและเกี่ยวข้าว โดยในปีที่ผ่านมา มีผู้ป่วยรวมทั้งสิ้น 10,126 ราย ตาย 169 ราย สำหรับสถานการณ์ในช่วง 4 เดือนแรกของปีนี้ มีผู้ป่วยรวม 782 ราย ตาย 29 ราย ซึ่งสูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปี (ปี พ.ศ. 2540 - 2544) (รูปที่ 2) คาดว่าจำนวนป่วยและตายในปีนี้น่าจะใกล้เคียงกับปีที่แล้วคือประมาณ 10,000 ราย การป้องกันควบคุมโรคโดยการกำจัดหนูให้เหลือน้อยที่สุดจะช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคลงได้บ้าง แต่การให้ความรู้แก่ชาวบ้านให้รู้จักป้องกันตนเองจากการลงไปสัมผัสน้ำที่อาจปนเปื้อนเชื้อ

ว่างที่

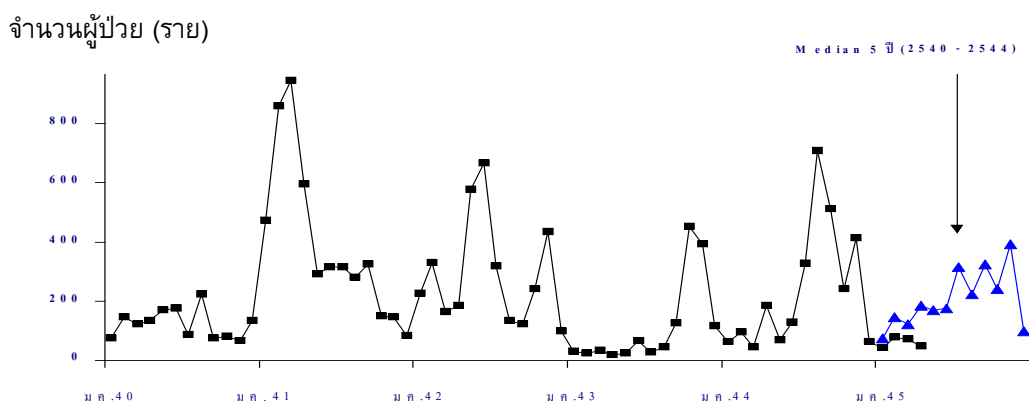
รูปที่ 3 จำนวนผู้ป่วยโรคหัด จำแนกตามรายเดือน ของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2545

4. อัจฉริยะร่างอย่างแรง ตั้งแต่ต้นปีจนถึงปัจจุบัน กองระบาดวิทยาได้รับรายงานการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงอย่างแรงทั่วประเทศรวม 245 ราย ตาย 2 ราย โดยเริ่มมีจำนวนป่วยลดลง และน้อยกว่าค่ามัธยฐานของ 5 ปีที่ผ่านมา (รูปที่ 4) คาดคะเนว่าจำนวนป่วยรวมของปีนี้จะน้อยกว่าปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังไม่สามารถวางใจได้หากมีเหตุการณ์นี้ซ้ำท่วม และในปีนี้เริ่มพบเชื้อ EI Tor ogawa ซึ่งในอดีตจะสัมพันธ์กับการระบาดที่รุนแรงกว่าเชื้อ EI Tor inaba ที่พบเป็นส่วนใหญ่ในปีที่แล้ว

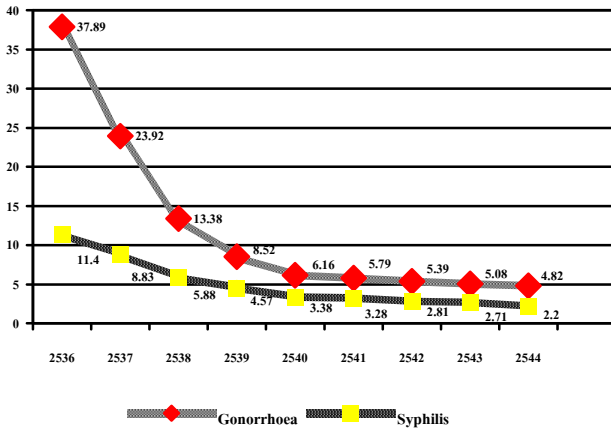
การควบคุมป้องกันโรคดังกล่าวอย่างเต็มที่จะมีส่วนช่วยให้นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าประสบผลสำเร็จ ลดภาวะการดูแลรักษา และช่วยลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนชาวไทย รวมทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกท่านจะต้องร่วมแรงร่วมใจในการระดมสมองและทรัพยากรด้านต่างๆ พร้อมทั้งร่วมกันทำงานเชิงรุกอย่างต่อเนื่องในชุมชน เพื่อให้เกิดการป้องกันโรคล่วงหน้า และสามารถตรวจจับการระบาดให้ได้แต่เนิ่นๆ รวมทั้งรับมือกับโรคได้อย่างทันท่วงที

รูปที่ 4 จำนวนผู้ป่วยโรค **Severe diarrhoea** จำแนกตามรายเดือน ของประเทศไทย
ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2545 เปรียบเทียบกับค่ามัธยฐาน 5 ปี (ปี พ.ศ. 2540 - 2544)

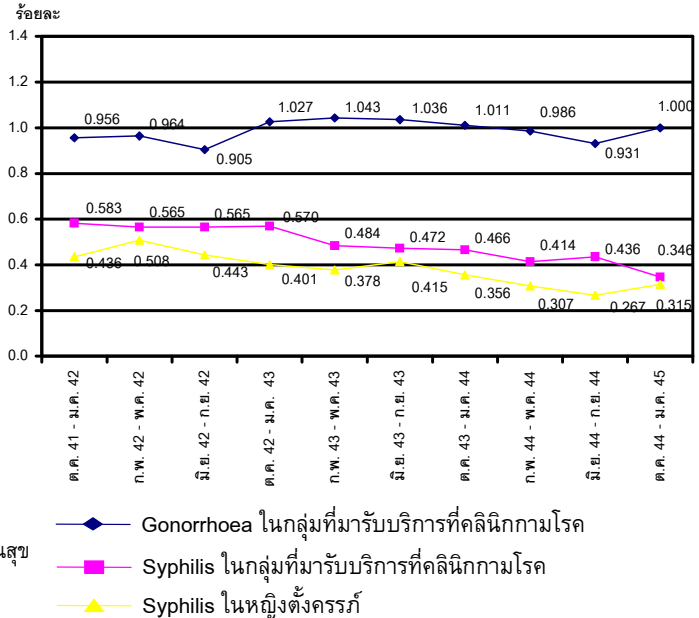
รูปที่ 5 แผนภูมิแสดงอัตราป่วยด้วย Gonorrhoea และ Syphilis

อัตราป่วยต่อแสนประชากร

แหล่งข้อมูล : กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

รูปที่ 6 แนวโน้มของอัตราป่วยด้วย Syphilis และ Gonorrhoea ในกลุ่ม
ผู้มารับบริการที่คลินิกกามโรค และในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์

แหล่งข้อมูล : กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

5. โรค Gonorrhoea และ Syphilis ประเทศไทย

จากการเฝ้าระวังผู้ป่วยด้วยโรค Gonorrhoea และ Syphilis ที่มารับบริการในสถานบริการของรัฐระหว่างปี พ.ศ.2536 – 2544 พบว่ามีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ กล่าวคือ อัตราป่วยด้วยโรค Gonorrhoea ลดลง จาก 37.89 ต่อแสนประชากรในปี พ.ศ. 2536 เหลือ 4.82 ต่อแสนประชากรในปี 2544 โดยในช่วง 5 ปีหลัง (พ.ศ.2540 – 2544) มีอัตราป่วยค่อนข้างคงที่ระหว่าง 5 – 6 ต่อแสนประชากร เช่นเดียวกับอัตราป่วยด้วย Syphilis ที่ลดลงจาก 11.40 ต่อแสนประชากรในปี 2536 เหลือเพียง 2.2 ต่อแสนประชากรในปี 2544 (รูปที่ 1)

สำหรับอัตราความชุกของการติดเชื้อ Syphilis ในกลุ่มหญิงที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลของรัฐ ในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม ของปี 2544 (ร้อยละ 0.34) มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2543 ในช่วงเวลาเดียวกัน (ร้อยละ 0.42)

เช่นเดียวกับสถิติการป่วยด้วย Syphilis และ Gonorrhoea ของกองกามโรคที่มีแนวโน้มลดลง มีเพียงบางจังหวัดเท่านั้นที่อัตราป่วยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เช่น กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา เชียงใหม่ และสงขลา (รูปที่ 2)

สรุปข่าวการระบาดระหว่างวันที่ 18 – 24 พฤษภาคม 2544

โดย นพ. พิระมณ นิงสานนท์

พญ. ชุติพร จิระพงษา กองระบาดวิทยา

รายงานการเกิดโรค/การระบาดใหม่

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
Severe diarrhea จังหวัดนครนายก	สสจ. นครนายก 5 พ.ค. 2545	ตั้งแต่ 5-14 พ.ค. มีผู้ป่วย 3 ราย active case 1 ราย , passive case 2 ราย ผลการตรวจอุจจาระพบ <i>Vibrio cholerae</i> El tor inaba สาเหตุการระบาด ยังสรุปไม่ได้	ติดตามสถานการณ์ต่อไป

ข้อมูลเพิ่มเติมรายงานการเกิดโรค/การระบาดต่อเนื่องจากสัปดาห์ก่อน

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
Rabies จังหวัดปทุมธานี	สสจ. ปทุมธานี 3 พ.ค. 2545	ผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 12 ปี เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม ที่ โรงพยาบาลภูมิพล บ้านเดิมอยู่ ตำบลบ้านผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มาพักอาศัยที่ปทุมธานี 15 วัน ก่อนป่วย บ้านที่ปทุมธานี มีสุนัข 2 ตัว ไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย ยังมีชีวิตอยู่ บ้านที่สุโขทัย มีสุนัขที่เพิ่งเสียชีวิตไป ประวัติการสัมผัสกับผู้ป่วยและสาเหตุการตายของสุนัข ยังไม่ชัดเจน	สอบสวนต่อ
Meningococcal encephalitis จังหวัดราชบุรี	สสจ. ราชบุรี 17 พ.ค. 2545	ผู้ป่วยเด็กหญิงอายุ 5 ปี อาศัยอยู่อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี วันเริ่มป่วย 13 พ.ค. 2545 มีอาการ ไข้ ผื่นขึ้นตามตัว แพทย์ให้การวินิจฉัยครั้งแรก Chicken Pox with encephalitis และส่งตัวไปรักษาต่อที่ รพ.โพธาราม เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2545 ผู้ป่วยมีไข้ ไม่รู้สึกตัว on tube มีผื่นจ้ำเลือดเป็นรูปดาว แพทย์ให้การวินิจฉัยเป็น neisseria meningitis เจาะ CSF (trauma) ได้ อย่างเดียว ตรวจ WBC 7520: N92% L8%, RBC 1120., gram stain: no organism, culture: no growth ผู้ป่วยเสียชีวิตเมื่อวันที่ 16 พ.ค. ที่ รพ. โพธาราม ได้ให้ยา rifampicin 600 mg bid X 2 วัน แก่แพทย์และผู้ดูแลผู้ป่วย ทั้งหมด 14 คน สสจ. และ รพ.บางแพ ได้ออกควบคุมโรคที่บ้านผู้ป่วย เก็บ nasopharyngeal swab culture ของ contact 10 ราย ส่งตรวจที่ รพ.ราชบุรี ผล negative	สอบสวนเพื่อยืนยันผลการวินิจฉัยและรื้อทางห้องปฏิบัติการ

บันทึกท้ายบท

รายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาเร่งด่วนฉบับนี้เป็นฉบับที่ 21 ของปี พ.ศ. 2545 ซึ่งกองระบาดวิทยาได้รับรายงานการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังเร่งด่วน จาก 61 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 80.26 สำหรับโรคที่ได้รับรายงานการป่วยสูงสุด 5 ลำดับแรก ในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา ยังคงเป็นโรคที่มีรายงานการป่วยสูงสุดใน 8 สัปดาห์ที่ผ่านมาติดต่อกัน ซึ่งได้แก่ โรคไขเลือดออก โรคหัด โรคเลปโตสไปโรซิส โรคมือ ปากเท้า และโรคอุจจาระร่วงอย่างแรง ดังรายละเอียดในตารางแสดงจำนวนการป่วยและตายด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังเร่งด่วนในรอบสัปดาห์ที่ 21 ของปี 2545 เปรียบเทียบกับจำนวนการป่วยและจำนวนการตายสะสมตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 20 พฤษภาคม ในปีเดียวกัน

ดังนั้นในคอลัมน์ก้าวทันโรคฉบับนี้จึงได้นำเสนอสถานการณ์โรคระบาดที่สำคัญ ในปี 2545 พร้อมแนวทางการควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไขเลือดออก เลปโตสไปโรซิส หัด และอุจจาระร่วงอย่างแรง เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกท่านให้ความสนใจติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และร่วมมือร่วมใจกันระดมสมอง และทรัพยากรด้านต่างๆ สำหรับใช้ในการดำเนินงานควบคุมป้องกันเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดไปในวงกว้างจนกระทั่งไม่สามารถควบคุมได้ พร้อมกันนี้ ยังได้รายงานสถานการณ์แนวโน้มที่ลดลงของการป่วยด้วยโรค Gonorrhoea และ Syphilis ของประเทศ เพื่อเป็นการยืนยันว่ามาตรการในการควบคุมป้องกันการระบาดของกามโรคด้วยการใช้ถุงยางอนามัยยังคงได้ผลดีในระดับที่น่าพอใจ แต่อย่างไรก็ตามยังมีหลายๆ จังหวัดที่มีอัตราป่วยด้วยโรคนี้เพิ่มขึ้น เช่น กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา เชียงใหม่ และสงขลา ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญและติดตามเฝ้าระวังเป็นพิเศษต่อไป เนื่องจากเป็นจังหวัดท่องเที่ยว ส่วนจังหวัดที่ไม่มีรายงานการป่วยด้วยกามโรคเพิ่มขึ้น ก็ขอให้ดำเนินงานควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรค และรณรงค์ให้มีการใช้ถุงยางอนามัยอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องต่อไป

คณะที่ปรึกษา	นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน	นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์	นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศรี
บรรณาธิการที่ปรึกษา	นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร	นายองอาจ เจริญสุข	
บรรณาธิการประจำฉบับ	นางสาวสุชาดา จันทสิริยากร	ดร.อัญชลี ศิริพิทยาคุณกิจ	
บรรณาธิการผู้ช่วย/ฝ่ายผลิต	นางกาญจณีย์ ดำนาจแก้ว		
งานข้อมูล	นางสาวเพ็ญศรี จิตรนาททรัพย์	นางลัดดา ลิขิตยั้งวรา	นายประเวศน์ แยมชื่น
งานพิสูจน์อักษร	นางพงษ์ศิริ วัฒนสุรภักดิ์	นางกาญจณีย์ ดำนาจแก้ว	นางสิริลักษณ์ รังษีวงศ์
งานพิมพ์	นางสาวกฤตติกา นต์ มาท้วม		นางสิรินทรา พุตระกูล นายสุเทพ อุทัยฉาย
ออกแบบปกและจัดทำรูปเล่ม	นายถนอม พุกกะนันทน์	นายประมวล ทุมพงษ์	
งานสมาชิกและการจัดส่ง	นางสาววรรณศิริ พรหมโชติชัย	นางนงลักษณ์ อยู่ดี	นายสวัสดิ์ สว่างชม